

BEKÖZELÉS

a Bácskai Állami Főiskoláról és Állami Intézetéről 1941. évi júniusától folytatott ántásokról Nagytétény és Bácskai határánban.-

1941. nyarán Nagytétény és Budafok határában a Hárossziget-
tel szemben, a Dáni-féle birtokon földkitermelés következtében fa-
lak tűntek elő. Dáni Géza a terület részletbirtokosának jelentése
után a Fővárosi Régészeti Intézet a földkitermelés munkálatát fi-
gyelte, majd a kihagyott fölktutatandó területeket kiásatta. Az ásó
nyoman előkerült egy 16 m hosszú, hatszög felével záródó, nyugati
toronnyal és déli egyoszlopos kapuval ellátott templomnak átlagban
másfél méteres alapfala. Az építés technikájából, a profilok jelle-
géből és a fal fölkrakásának strukturájából megállapítható volt a
templomnak két építési periódusa. Az ásatás további folyamán, az
első templom kifelé félkörrel záródó apszisának alapozását és a
szentélykorlát darabjait is megtaláltuk a diadaliiv mögött. Az első
templom ~~részletformája és profiljai még XIII. századnak mutat-~~
ják. Quaderköveinek és párkányvainak finom megmunkálása, valamint a
kapuzat közelében lelt kisméretű, oszlopról származó férfifej, a
kőfaragás magas nivójára enged következtetni. Az építkezés anyaga
tétényi mészkő kevés homokkővel. Ezt az anyagot több középkori,
budavári és pesti építkezésnél is megtaláljuk. E vidék kőbányái-
nak középkori kihasználása a kőfaragó élénk forgalmát tételezik
fel a fővárossal. Tényleg a chuthi templomrom több részlete közép-
kori budai templomokhoz rokonul.

A templomcseska kibővítésére a XV. sz. II. felében kerül-
hetett sor. A légkésőbbi hozzáépítés a sekrestye, melyben már má-
sodlagosan felhasznált köveket is találhatunk. A templomot övező
fal körül épületek alapjait ástuk ki, valamint mintegy 400 m hosszú
település házsorának alapjai kerültek felazínre. Ellátásban a temp-
lom körüli építkezésekkel, itt hevenyészett, törmelékes sárral tap-

tott falakat találtunk, melyekben igen sokszor másodlagos helyen XV. sz. végi, nagyméretű, profán épületagokra bukkantunk. Az elpusztult gazdagabb, XIII., XIV., XV. századi telep nyomorúságos további vegetálásának kell tekintenünk ezeket a viskókat.

Értékes leletanyagot ástunk ki a templomot környező temetőből. Előkerült egy fejre való préselt rézlemezekkel díszített szíj, gazdag növényornamentikával. Ornamentális díszítésű rézlemezekkel épített derékszíj. 2 darab., gyöngyökkel, ragyogókkal és rugós sujtással díszített pártá. Arannyal sodrottszélű szövet nyakdísz. Dzszes kapcsok, stb. Részben Zsigmond, Mátyás és III. Ulászló pénzeivel datálva. Számos más szírványos kisebb jelentőségű lelet került még elő, sarlók, sarkantyúk, kések, kulcsok, fegyverek, stb. A temető utolsó részének feltárása folyamatban van. A környező terület felszínének alakulása azt mutatja, hogy alatta még falak lappanganak. Az eddig feltárt alapfalak folytatása még szintén a föld alatt van. A kérdés teljes megoldásához az ásások lefolytatása és befejezése szükséges.

A teleppel szemben a Hároszigeten feküdt a Premontrei kanonokrend szent Leustákról nevezett chuthi prépostsága, melyet az oklevelek a XIII. sz.-tól a XVII. -ig sokszor említettek.

Budapest, 1941. december 15.

Dr. Ferenc Antal

a Halászbástya Kémléktár igazgatásával mb. muzeumi őr.